

здійснюють профілактичні заходи по профілактиці вуличної злочинності, борються з незаконним обігом наркотиків та ін.

Світовий досвід свідчить про те, що тактика застосування службових собак підрозділами поліції і жандармерії у багатьох країн світу, знижує рівень вітальної загрози для персоналу при забезпеченні громадської безпеки або при проведенні спеціальних операцій з високим рівнем ризику.

Список використаних джерел

1. Логачев Н. Г., Синявская Е. Е. Специальные подразделения полиции стран Европы : метод. пособие / Харьков. нац. ун-т внутр. дел. Сумы, 2005. 52 с.

2. Kats S. Special Weapons and Tactics of police New-York Department. *Law and Order*. 1996. № 2. P. 54–59.

3. Police. 1996. № 34.

Отримано 20.11.2018

УДК 336.5

Олександр Васильович ПАБАТ,

*доцент кафедри адміністративного права
і процесу факультету № 3 Харківського
національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9237-6344>*

ВПЛИВ ФІНАНСУВАННЯ ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ НА РІВЕНЬ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ ДО ПОЛІЦІЇ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Однією із насущних проблем майже у всіх сферах життя в Україні є недостатнє фінансування. Не є виключенням і правоохоронна сфера. Так, стан фінансування підрозділів Національної поліції України є вкрай незадовільним, що виливається у низку проблем, що прямо або опосередковано впливають на результати діяльності поліції в Україні. Більшість цих проблем мають системний характер та не вирішуються вже десятиліттями. Саме на окремі з цих проблем, що, на нашу думку, нівелюють всі позитивні починання з реформування правоохоронних органів та, зокрема, Національної поліції України буде акцентована увага.

В процесі реформування правоохоронних органів України було задекларовано і закріплено у ч. 3 ст. 11 Законі України «Про Національну поліцію», що рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [1, ч. 3, 4 ст. 11]. Керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень [1, ч. 2 ст. 88].

Соціологічною службою Центру Разумкова з 1 по 6 червня 2018 року було проведено дослідження довіри громадян України до суспільних інститутів. Результати соціологічного дослідження показали рівень довіри до державних та соціальних інститутів. Так, патрульна поліція має 35,2 % довіри громадян України і ще 49,1 % зазначили, що не довіряють патрульній поліції. При цьому 32,9 % зазначили, що довіряють Національній поліції України, а 55,4 % відмітили, що не довіряють [2]. Виходячи з результатів опитування можна зробити висновок про відносно невисокий рівень довіри громадян України до Національної поліції України, що, до того ж, має тенденцію до зниження. Інші соціальні дослідження довіри громадян України до Національної поліції України дають результати, що не сильно відрізняються від наведених вище.

Таким чином керуючись ч. 3 ст. 11 Законі України «Про Національну поліцію» можна зробити висновок, що лише від 32,9 % до 35,2 % громадян України позитивно оцінюють ефективність діяльності органів і підрозділів поліції. В той час як від 49,1 % до 55,4 % громадян України негативно оцінюють ефективність діяльності органів і підрозділів поліції.

Порівнюючи з показниками довіри громадян сусідніх з Україною країн Європи та в пострадянських країнах, котрі провели успішні реформи в поліції, можна дійти висновку про, в цілому, дуже низький рівень довіри. Порівняння показників соціологічних досліджень яскраво відображає ефективність роботи поліції в Україні та Польщі, Чехії, Грузії.

Так, згідно опитування громадської думки, проведеного Центром досліджень соціальних поглядів 2016 року поліція в Польщі має найвищу оцінку серед правоохоронних органів – 72 %. Рівень довіри до поліції з 2007 до 2014 роки тримався в межах

70 %. В Грузії високий показник довіри тримався із 2005 до 2014 року в середньому 70 %. За результатами дослідження громадської думки Міжнародного республіканського дослідження показник довіри в Грузії у 2015 році впав до 65 %. 2016 року довіра до поліції в Грузії знизилася до 50 %. Рівень довіри до поліції в Чеській Республіці згідно з чеською соціологічною дослідницькою компанією STEM з 2006 по 2017 роки поступово зростав з 41 % до 61 % [3]. Таким чином, на кінець 2018 року, враховуючи майже 20 % зниження довіри громадян України до Національної поліції України з моменту її створення у 2015 році та нинішні показники довіри, можна зробити висновок про низьку ефективність Національної поліції України.

Як же фінансування підрозділів Національної поліції України впливає на рівень довіри населення до поліції та її ефективність? Виходячи з власного досвіду, спілкування з поліцейськими, що працюють в різних підрозділах поліції у різних регіонах України дійшли висновку, що цей вплив може бути як прямим, так і опосередкованим, проте має істотним і негативним.

Кількість проблем у фінансуванні Національної поліції України нині дійсно є великою. Багато з них досить жваво обговорюється в суспільстві. Однією з таких, наприклад, є розмір заробітної плати. Низька заробітна плата є однією з головних причин звільнень поліцейських. Кількість осіб, що звільняється з поліції є надзвичайно великою. Попри заяви щодо невеликого некомплекту в Національній поліції України слід врахувати певні тенденції, котрі безпосередньо впливають на її ефективність. Постійний відтік кадрів призводить до того, що в поліції дуже обмежена кількість досвідчених працівників. Молодь, у котрої ще немає сімей, дітей, котра часто проживає в житлі своїх батьків має менші потреби і певний час погоджується працювати за отримувану в поліції заробітну плату. Проте, з часом, фінансові потреби зростають і неможливість покрити такі потреби власної сім'ї призводить до необхідності звільнення з поліції чи пошуку додаткового заробітку. Таким чином йде відтік вже сформованих, професійних і досвідчених кадрів з поліції. Прямим наслідком низької заробітної плати є й корупція. Отримувати легально майже всі інші види доходів поліцейському заборонено, відтак, необхідність покриття мінімальних фінансових потреб сім'ї штовхає поліцейського до пошуку коштів. Як наслідок – численні звільнення чи протиправні вчинки. Крім того, у великих містах України поліція програє конкуренцію за кваліфіковані кадри

оскільки можна отримати роботу із заробітною платою в 8000 – 10000 гривень з кращими умовами праці.

Ситуація з розміром заробітної плати поліцейських буде предметом окремого дослідження, оскільки має багато аспектів, що потребують освітлення, таких як співвідношення премії до загального розміру, відсутність мотивації у зв'язку з зрівнянням розміру зарплат незалежно від звання, вислуги, посади, можливість зняття до половини зарплати шляхом зняття премії тощо.

Іншою проблемою є те, що Національна поліція України будучи правоохоронним органом повинна забезпечувати права і свободи громадян, проте права самих поліцейських систематично порушуються, а обов'язки держави стосовно поліцейських закріплені в законодавстві часто не виконуються. Якщо говорити про фінансування Національної поліції України, то виражається це у багатьох аспектах. Зокрема, в забезпеченні умов праці поліцейського (відсутність належного приміщення, меблів, техніки, канцелярських товарів, і навіть частково однострою), режиму праці (праця понаднормово без її оплати, відсутність часу на відпочинок), засобами для виконання функціональних обов'язків (обладнання, транспорт) тощо. В умовах коли права поліцейського постійно порушуються, і особливо чутливо в фінансовій сфері, ефективно працювати задля забезпечення прав та свобод інших громадян не у кожного вистачає мотивації.

Як же-ж вирішити зазначені вище проблеми? Простого рішення не може бути. І проведення реформи, прийняття низки нормативно-правових актів, що містили плани, програми, стратегії покращення ефективності поліції і не принесли позитивних результатів це підтверджує. Проте, вважаю, шлях їх вирішення є, і почати слід з того, що потрібно почати виконувати вже прийняті нормативно-правові акти щодо фінансування поліції. В законодавстві чітко прописано, що в діяльності поліції фінансується державою, слід виконувати ці зобов'язання. Це стосується і належних умов праці, і оплати праці й інших сфер, що залежать від фінансування. Наприклад, питання оплати праці частково можна вирішити простим виконанням законодавства України, а саме, оплатою реального часу служби поліцейським. Тобто, нині 10 годинний робочий день і шестиденний робочий тиждень є майже нормою і списується на самопожертву та відданість справі поліцейського, так само, як і робота у вихідні і святкові дні. Оплата реального часу служби вже зараз призведе до збільшення заробітної плати. Проте, нині це покривається поняттям ненормований робочий день.

Наостанок відмітимо, що ситуація з кінологічними службами має такі ж недоліки. Питання їх фінансування відображено у наказах МВС та Національної поліції України. Відповідно до Концепції розвитку кінологічних служб кінологічні служби ЦОВВ МВС та НГУ за більшістю показників не відповідають сучасним вимогам кінологічного забезпечення діяльності державних органів. Однією з основних причин називається обмеженість фінансування заходів, пов'язаних із використанням потенціалу кінологічних служб ЦОВВ МВС та НГУ в протидії злочинності та забезпеченні правопорядку, підготовкою кінологів та службових собак. Завдання Концепції передбачають виконання відповідних заходів з урахуванням існуючого і прогнозованого бюджетного фінансування ЦОВВ МВС та НГУ та залучення міжнародної технічної допомоги. Щорічні плани роботи кінологічних служб ЦОВВ МВС та НГУ складаються із визначенням обсягів та джерел їх фінансування, а також термінів їх виконання. Для створення ефективної системи матеріально-технічного забезпечення діяльності кінологічних служб ЦОВВ МВС та НГУ передбачається налагодження стійкої системи фінансового та матеріально-технічного забезпечення кінологічних служб. Серед очікуваних результатів прогнозується фінансування службовою діяльності кінологічних підрозділів ЦОВВ МВС та НГУ на належному рівні. При цьому, фінансування заходів реалізації Концепції здійснюється в межах видатків, передбачених на утримання ЦОВВ МВС та НГУ, а також за рахунок міжнародної технічної допомоги та інших не заборонених законодавством джерел [4]. Сподіваємося, загальні положення Концепції ляжуть в основу, і будуть реально фінансово підтримані, подальших позитивних зрушень в створенні сучасної кінологічної служби в структурі Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 11.11.2018).

2. Довіра громадян України до суспільних інститутів. Результати соціологічного дослідження // Центр Разумкова : сайт. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_06_press_release_ua.pdf (дата звернення: 11.11.2018).

3. Реформування поліції: міжнародний досвід. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України // Європейський

інформаційно-дослідницький центр : веб-сторінка. URL:
<http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29325.pdf> (дата
звернення: 11.11.2018).

4. Про затвердження Концепції розвитку кінологічних служб центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, та Національної гвардії України до 2020 року : наказ МВС України від 24.05.2017 № 442 // Інформаційно-аналітична система по законодавству України / ІАС Консультант. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0A0SEF60A6> (дата звернення: 11.11.2018).

Отримано 04.03.2018

УДК 342.9

Оксана Олександрівна ПАНОВА,

*доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
факультету № 3 Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3533-5076>*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИЛ ПІДРОЗДІЛІВ КІНОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ ЗА ОСОБЛИВИХ УМОВ

Детермінантами безпрецедентного погіршення стану публічного порядку і безпеки виступають не стільки самі по собі негативні соціально-економічні чинники суспільного розвитку сучасної України, скільки нездатність протиставити цим чинникам зважену державну економічну, соціальну, правову політику і організаційно-правовий механізм її реалізації на всій території країни, забезпечити належний правовий порядок використання сил та засобів органів внутрішніх справ і узгодженості функціонування всіх ланок системи державної влади, відповідальність державного апарату за рішення, що приймаються, у тому числі у сфері безпосереднього захисту прав і законних інтересів громадян від протиправних посягань, беззаконня і свавілля. Невипадково тому в даний час провідного